

Suhde lähimmäiseen

9. oppitunti 8.06.2012 Isak Penzev

Me jatkamme opetussarjaa juutalaisuudesta ja juutalaisesta uskosta. Edellisellä oppitunnilla me käsitelimme suurimmaksi osaksi maailmankatsomusta juutalaisesta näkökulmasta. Ne ovat laajoja kysymyksiä ja alueita, joita käsitelimme vapaamuotoisessa keskustelussa. Nyt aloitamme vahvemmalla pohjalla.

Niin kuin aiemmin käsitelimme, etiikan kysymyksiä määritellään lain kautta. Lähimmäisiin suhtautumista, mistä tänään haluan puhua, määritellään yleensä Halahan kautta. Käytännöllisen puolen pohjana ovat Jumalan Tooran käskyt. Kaikki käytännöllinen puoli pohjautuu yhteen Tooran käskyyn: 3. Moos. 19: 18. Tässä käskyssä puhutaan: ” Älä kosta äläkä pidä vihaa kansasi lapsia vastaan, vaan rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Minä olen Herra. ” Tämä Tooran käsky löytyy myös 5. Mooseksenkirjasta. Ja Markuksen evankeliumissa 12. luvussa Jeshua puhuu samat sanat lainaten ne Toorasta.

Tämä Tooran käsky, niin kuin me näemme Sanasta, määrittelee nimenomaan oikeaa suhtautumista lähimmäisiin. Tässä käskyssä on kaksi vaihtoehtoa toteuttaa Tooran lakia. Matteuksen evankeliumissa 7: 12 Jeshua tekee johtopäätöksen: ” Sen tähden kaikki, mitä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää tekin samoin heille, sillä tämä on laki ja profeetat. ”

Myös Apostolien teoissa me näemme vastaavia ajatuksia, jotka sanotaan toisin sanoin. Apt. 15: 29 loppuosa. Apostolit antoivat myös moraalilakiin perustuvia määräyksiä, ja heidän opetuksensa pohjautui Gillelin näkökulmaan. Gillel opetti: ” Älä tee toiselle sitä, mitä et halua, että sinulle tehdään. ” Me näemme, että hyvä tahto ja ymmärrys siitä, mikä toiselle on pahaksi, on niin kuin juutalaisten elämäntapa ja hyvin tärkeä osa heidän elämäänsä.

Nykypäivänä hyvin tunnettu juutalainen opettaja on sanonut näin: ” Tooran kutsumus keskittyy siihen, että ihminen vaeltaa Jumalan tietä omassa elämässään.” On Jumalan käsky auttaa vaikeassa elämäntilanteessa olevaa lähimmäistä, ja tehdä hyviä tekoja niin kuin Jumala tekisi.

Tähän me voimme löytää Profeettojen kirjasta Miika 6: 8: ” Hän on ilmoittanut sinulle ihminen, mikä hyvä on; ja mitä Herra sinulta muuta vaatii, kuin että teet sitä, mikä oikein on, rakastat laupeutta ja vaellat nöyrästi Jumalasi edessä? ”

Juutalainen traditio opettaa meille näin: ” Koko maailma perustuu kolmeen kiveen ja seisoo niillä. Ensimmäinen on Toora, toinen on palvelus Kaikkivaltiaalle ja kolmas on hyvät teot.” Juutalaiset viisaat sanovat Talmudissa, että Jumala Kaikkivaltias ei määrännyt rajoja, kuinka paljon hyviä tekoja ihminen voi tehdä.

Tässä pitää tarkentaa, mitä hyvät teot tarkoittaa. Nyt luen teille pienen osan traktaatista Shabat. Tämä osa on laitettu Siduriin aamurukouksiin: ” Teot, joiden hedelmistä ihminen nauttii tässä maailmassa ja saa suuren palkinnon tulevassa maailmassa, ovat nämä:

- Kunnioitus isää ja äitiä kohtaan
- lähimmäisen auttaminen
- aikainen saapuminen opetustaloon aamuisin ja iltaisin
- vieraanvaraisuus
- huolenpito sairaista
- köyhän morsiamen auttaminen häiden järjestämisessä
- hautajaisiin osallistuminen
- rukoukseen paneutuminen
- riitaantuneiden aviopuolisoiden sovinto.

Tässä me näemme, että kaikki tässä luetellut teot keskittyvät nimenomaan lähimmäisten ja heikossa asemassa olevien auttamiseen. Pitää ottaa huomioon myös, että nämä hyvät teot eivät takaa meille paikkaa Taivaassa ja pelastusta, vaan ne ovat meidän uskomme hedelmiä.

Juutalainen pyrkii tekemään hyviä tekoja - ei sen tähden, että pääsisi Taivaaseen, vaan sen tähden, että sellainen elämä on Jumalalle otollista. Kun ihminen elää näin, se on luottamusta Jumalaan.

Apostoli Jaakob puhuu samasta asiasta. Jaak. 2: 14 - 16: ” Veljeni, mitä hyötyä siitä on, jos joku sanoo, että hänellä on usko, mutta hänellä ei ole tekoja? Ei kai usko voi pelastaa häntä? Jos veli tai sisar on vailla vaatteita ja jokapäiväistä ravintoa ja joku teistä sanoo hänelle: ’Mene rauhassa, lämmittele ja syö kylliksesi , mutta ette anna hänelle, mitä hän tarvitsee, mitä hyötyä siitä on? ”

Juutalainen apostoli Jaakob teki hyvän johtopäätöksen, minkä me luemme 17. jakeesta: ” Samoin uskokin, jos sillä ei ole tekoja, on itsessään kuollut. ” Me voimme todistaa rakkauttamme lähimmäistä kohtaan sillä tavoin, kun rakastamme Jumalaa ja myös lähimmäistä. Tämä käsky määrittelee, että kun me tarjoamme ihmisille leipää ja majapaikkaa tai vierailemme sairaan luona tai käymme lohduttamassa omaisensa menettänyttä, nämä kaikki teot ovat juutalaisuudessa hyvin arvostettuja ja hyväksi elämäntavaksi määriteltyjä.

Juutalaisuudessa hyviin tekoihin sisältyy myös ihmisen pelastaminen hengenvaarasta. Toisen ihmisen elämän pelastamisesta me löydämme käskyn 3. Mooseksenkirjasta 19: 16: ” Älä liiku panettelijana kansasi keskellä äläkä vaani lähimmäisesi verta. Minä olen Herra.” Jos me katsomme alkuperäistä hepreankielistä tekstiä, jakeen voi kääntää näin: ” Älä seiso välinpitämättömänä lähimmäisen veren edessä.” Voimme tehdä johtopäätöksen hyvistä sanoista, jotka on sanonut eräs viisas juutalainen: ” Kateus, pahat teot ja viha lähimmäistä kohtaan vie tätä ihmistä pois tästä maailmasta. ”

Haluan vielä puhua sellaisesta hyvästä asiasta kuin hyväntekeväisyys. Kirkollisissa piireissä toisen ihmisen taloudellista tukemista sanotaan almuksi. Mutta juutalainen käsitys on vielä mielenkiintoisempi. Hephreaksi sanotaan tzedaka, joka tarkoittaa oikeudenmukaisuutta. Kun me tuemme lähimmäistä taloudellisesti, me autamme oikeudenmukaisuutta tässä maailmassa. Ihminen voi joutua elämässään taloudellisiin vaikeuksiin. Ei sen tähden, että hän olisi laiska eikä haluaisi tehdä työtä, vaan hän voi monista muista, hänestä riippumattomista syistä joutua sellaiseen tilanteeseen. Lähimmäisen auttaminen taloudellisissa vaikeuksissa on tietyllä tapaa myös Tooran käsky. Toora määrää tukemaan köyhiä ihmisiä siitä huolimatta onko tämä köyhä juutalainen vai ei. Tässä me näemme eron kristilliseen seurakuntaan, jossa kerätään uhria. Juutalaisuudessa taas on velvollisuus antaa köyhille joku määrätty rahasumma.

Tässä haluan lainata Rambamia, mitä hän puhuu tzedakasta. Hän puhuu, että siinä on olemassa kahdeksan tasoa. Kahdeksas taso on alimmaisena ja siinä sanotaan, että ihminen antaa tzedaka pakottamalla, siksi koska Toora käskee.

Seitsemäs taso on, että ihminen antaa tzedaka pienemmällä määrällä, mitä pitäisi antaa, mutta kuitenkin koko sydämestään. Kuudes taso on, että ihminen antaa köyhälle, kun tämä pyytää häneltä. Viides taso on, kun ihminen antaa köyhälle, vaikka tämä ei pyydä. Neljäs taso on, että tzedakan antaminen tehdään salassa. Neljännen tason voi määritellä niin, että hän joka antaa ei tunne sitä, jolle annetaan. Mutta hän joka ottaa tuntee sen, joka antaa. Kolmas taso on se, että antaja tuntee sen, jolle annetaan, mutta ottaja ei tunne antajaa. Eli tästä voi sanoa, että autetaan salassa tuttuja. Toinen taso on se, että kaikki tehdään salassa. Kumpikaan, ei antaja eikä vastaanottaja tunne toisiaan. Esimerkiksi kun uhrataan jonkun hyväntekeväisyysjärjestön kautta. Ensimmäinen taso Rambamin mukaan on se, kun ihminen tukee toista ihmistä, jotta tämä pystyy elämään taloudellisesti itsenäisesti. Esimerkiksi auttaa häntä löytämään työpaikan tai tukee häntä jatkuvasti taloudellisesti.

Tzedakan osallistuminen pohjautuu nimenomaan juutalaisten suurten profeettojen opetukseen. Tzedakan määräykseen pohjautuu hyvin korkeita moraalin ideoita, joita me löydämme Israelin profeettojen sanasta. Tzedakan yksi

malli on myös antaa lainaksi rahaa. Pitää muistaa yksi asia: Toora kieltää meitä ottamasta lainasta korkoa. Ja toinen asia: jos ihminen on lainannut rahaa eikä pysty maksamaan takaisin, emme voi vaatia häntä maksamaan välittömästi. Tooran käskyistä suuri osa koskee toisten ihmisten kunnioittamista ja rakastamista. Myös laki, joka kieltää meitä vaatimasta takaisinmaksua ihmiseltä, joka ei pysty maksamaan, osoittaa nimenomaan kunnioitusta heikossa asemassa olevaa ihmistä kohtaan. Mutta Tooran vaatimukset eivät keskity ainoastaan siihen.

Tooran opetus vastustaa juoruamista ja kieltää puhumasta pahaa toisista. Toora kieltää puhumasta pahaa, vaikka ihminen toisista pahaa puhuessaan puhuisi totta. Kaikkein pahin synty on, jos me puhumme pahoja valheita toisista ihmisistä. Toora ei kiellä ainoastaan juoruamista vaan kieltää myös kuuntelemasta pahoja puheita niin ettei vastusta niitä. Se pohjautuu siihen, että jos juoruille ei ole kuulijaa, juorut eivät leviä eteenpäin. Juoruaminen ei ole kielletty ainoastaan pahaa puhuttaessa, vaan myös lörpöttely on kielletty. Juutalainen traditio puhuu meille, että on olemassa neljä tyyppiä, joissa Jumalan läsnäolo ei voi olla: laiskoissa ihmisissä, ihmisissä, jotka kiertelevät puheissaan miellyttääkseen toisia, valehtelijoissa ja pahan puhujissa.

Juutalainen etiikan laki kieltää sanoilla loukkaamasta toista ihmistä, tai häpäisemästä tätä julkisesti tai nimittelemästä toista ihmistä julkisesti.

Tooran mukaisen oikeudenmukaisuuden me näemme, kun maksamme hyvän palkan hyvästä työstä. On kielletty pitkistämästä palkanmaksua työntekijälle, jonka on palkannut. 3. ja 5. Mooseksenkirjan laissa me luemme, että työnantaja on velvollinen maksamaan palkan 12 tunnin sisällä työn valmistumisesta.

Juutalaiset viisaat määrittelevät myös kielteiseksi, jos me teemme jotain epärehellistä kauppaa. Esim. 5. Moos. 25: 13 - 14: ” Älä pidä kukkarossasi kahdenlaisia punnuksia, suurempia ja pienempiä. Älä pidä talossasi kahdenlaista eefa-mittaa, suurempaa ja pienempää. ” Eefa on tässä tilavuuden mitta. 15:” Olkoon sinulla täydet ja oikeat punnukset; olkoon sinulla täysi ja oikea eefa-mitta...” Jumala antaa Sanassa lupaukset, että jos sinä toimit rehellisesti ja oikeudenmukaisesti työssäsi, yrityksessäsi ja elämässäsi, niin Jumala siunaa sinun työtäsi. 15. jae jatkuu: ” ... että eläisit kauan siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa. ”

Mitä kokonaisuudessaan voimme sanoa juutalaisten etiikasta, siihen me löydämme psalmien kirjasta 34: 15: ” Vältä pahaa ja tee hyvää, etsi rauhaa ja pyri siihen.” Tästä me näemme kaksi tasoa. Ensimmäinen valinta on välttää pahaa. Se tarkoittaa, että emme tee mitään pahaa lähimmäistä kohtaan. Toisessa psalminpaikassa tämä ajatus on määritelty vielä kovemmaksi, psalmissa 97: 10:

” Te, jotka Herraa rakastatte, vihatkaa pahaa.” Mutta tämä ei ole vielä riittävää. Ei meille riitä, että vältämme pahat teot. Toora kehottaa meitä tekemään aktiivisesti hyviä tekoja. Myös apostolien kirjoitukset kutsuvat meitä tekemään hyviä tekoja. Kaikista apostolien kirjoituksista löydämme kutsumuksen hyviin tekoihin. Meidän tekojamme on, kun haluamme muuttaa tämän maailman. Hyvä teko on myös askel meidän muuttumiseksemme Messiaan kaltaiseksi, mikä on Jumalan päämäärä.

Tänään olemme keskustelleet siitä, millaisia hyviä luonteenpiirteitä meidän pitää kasvattaa itsessämme.